

Wat was het belangrijkste inzicht uit de 1e workshop dat je hebt meegenomen in jouw idee voor digitaal lesaanbod?

1. Afwisseling: diverse werkvormen en soorten content

Annelies: Afwisseling in werkvormen; korte filmpjes koppelen aan doe/onderzoeksopdrachten

(Kim & Anouk) snelle afwisseling tussen leervormen

Afwisselen tussen werkvormen en daarbij gebruik maken van filmpjes.

Anneke: houd het kort (knip het verhaal in behapbare stukken), levendig, afwisselend, gebruik verschillende werkvormen, sluit binnen de tijd af.

Ria: Afwisselen tussen werkvormen voor motivatie en aansluiten bij het lesaanbod op scholen.

Caroline: afwisselen werkvormen

Afwisselende werkvormen, de diverse manieren waarop leerlingen met bronnenmateriaal kunnen kennismaken, interactie, vanuit een onderzoeksvraag werken en stapsgewijs naar de oplossing werken

Knip je verhaal in kleine stukken en neem pauzes

2. Interactie en leerlingen zelf laten doen

(parveen) actieve werkvorm die II op afstand uitvoeren. Iets DOEN, zonder dat je er als gastdocent met je neus boven staat.

Yteke: Dat je soms heel eenvoudig voor interactie kunt zorgen. En dat het dus niet altijd heel ingewikkeld hoeft.

3. Spelen met energie

(parveen) Tijd geven om na te denken. LL kunnen gedachten in stilte vormen en / of voor zichzelf houden (werkvorm 'journaling').

Aimée: Korte break-out als start om echt te landen in de sessie en niet andere dingen ernaast blijven doen; werkte heel goed en zou ik ook in digitale les willen gebruiken.

4. Werken met een key document

Werken vanuit één bron dmv korte afwisselende werkvormen (sophie)

(Kim & Anouk) vertrekken van origineel bronmateriaal

Rincke: het inzetten van een Key Document om de leerling te activeren en te interesseren

Een aansprekende onderzoeksvraag formuleren bij een goed brondocument. Leerlingen activeren met verschillende werkvormen.

Dominique: Mystery Document en veel afwisseling in online programma mbv energizers

5. Aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen

Peter: interactie en afwisseling, maak gebruik van onderzoeksvraag, aansprekend bronnenmateriaal

aansluiting vinden bij de belevingswereld van de leerlingen en daar de activiteit op aan laten sluiten, zelf onderzoek laten doen naar iets wat ze ook echt willen weten

Wat is de belangrijkste vraag die je nog hebt om jouw plan tot uitvoering te brengen?

1. Kim en Aura werken dit thema samen uit in 'Discussies' op KEP

1. Welke techniek kan ik het beste gebruiken en hoe voer ik dat praktisch uit?

(Kim & Anouk) Hoe bieden we de afbeeldingen van een expo het best aan: is er een bepaald online platform? Of bieden we deze best aan in Pdf of in PowerPoint?

Annelies: Waar kom ik aan goed info over de technische realisatie van filmpjes (een specifiek handig programma?) Sluit aan bij vraag <-- links van mijn notitie

Hoe plak je interview (mp3) en historisch beeldmateriaal aan elkaar? En hoe maak je het interactief?

Anneke: Hoe kan ik het 'koffertje van opa dat ik vond op zolder' inpassen in een digiles over stamboomonderzoek?

4. Yteke en Jacqueline werken dit thema samen uit in 'Discussies' op KEP

Rincke: wat voor historische foto (van een straatbeeld) ligt dicht bij de belevingswereld van een leerling? Wat moet er dan te zien zijn?

2. Hoe kan ik de voorbereiding van de les het beste aanpakken?

(parveen) Als je leerkracht voorbereiding vraagt voor een digitale gastles, hoeveel tijd mag dit vragen? Het gaat om inlezen door de leerkracht + een werkvorm met de klas

4. Wat is nu die 'belevingswereld'?

Hoe kunnen we een les waarbij leerlingen op zoek moeten gaan naar informatie over verschillende Amsterdammers dichtbij hun eigen interesse en belevingswereld houden? Welke personen kies je dan?

Antwoorden op de vragen: zie de vervolgbladen van het Jamboard

3. Hoe betrek je leerlingen bij de les, zodat er echt goede interactie ontstaat?

3. Kim, Dominique en Fatima werken dit thema samen uit in 'Discussies' op KEP

(Kim & Anouk) Tips om leerlingen te betrekken bij de interactieve momenten

Hoe leg je als digitale gastdocent contact met de klas? Bijvoorbeeld reacties leerlingen -> beurt geven (of is dat de rol van de docent?) (sophie)

Shahalla: Ik bij hun voornamen noemen werkt goed voor een persoonlijke verbinding. Ik heb virtueel nog geen fijn alternatief gevonden. Graag suggesties. Verder sluit ik aan bij de device-vraag van Fatima.

Peter: Komt het niveau van het lesmateriaal overeen met de doelgroep? Welke rol geef je de docent?

Dominique: Online discussie op gang brengen en begeleiden

Fatima: De vorige sessie bestond uit vele uitstekende tips! Deze werken volgens mij heel goed als alle leerlingen beschikken over een eigen device. Echter minder of niet, als alle leerlingen in een klas zitten én met z'n allen naar een

digibord kijken. Dan is interactie met de instelling en leerlingen heel moeilijk. Ik heb dit gemerkt bij lesgeven op afstand waarbij ik vanuit huis les gaf vanwege quarantaine en de leerlingen in de klas met een opvangdocent zaten (voor orde)

Ria: hoe voorkom je dat je te veel informatie in een digitale les gaat aanbieden? En je kunt een digitale les toch ook gewoon fysiek aanbieden? Of vergis ik mij daarin?

Ellen: Waar voldoet een goede onderzoeksvraag aan en waar een mysterydocument?

5. Hoe pas je werkvormen goed toe en op welk moment?

5. Sophie, Jacob, Caroline, Parveen en Fatima werken dit thema samen uit in 'Discussies' op KEP

Caroline: Wanneer pas je welke werkvorm toe? (Ik wil dit verder uitwerken)

Jacob: welke actieve werkvormen kun je gebruiken bij het verwerken van opgedane kennis? Bijvoorbeeld een digitale quiz (via Kahoot), en ?

Jolanda: waar bestaat een goede afsluiting uit?

6. Hoe zit het met het auteursrecht in mijn project?

Aimée: Voor één van onze projecten gebruiken we verhalen uit een kinderboek. Kunnen we die verhalen digitaliseren zodat de les digitaal te doen is, of zijn er restricties m.b.t. auteursrecht?

Thema 1 - antwoorden Lotte en Yteke

1. Welke techniek kan ik het beste gebruiken en hoe voer ik dat praktisch uit?

(Kim & Anouk) Hoe bieden we de afbeeldingen van een expo het best aan: is er een bepaald online platform? Of bieden we deze best aan in Pdf of in PowerPoint?

ANTWOORD LOTTE: dit hangt heel erg van de expo af. En bedoel je afbeeldigen die gebruikt zijn in de expo, of foto's / 360-graden beelden van de expo zelf?

Maak hiervoor anders een discussievraag aan in KIA/PLEIO met wat meer info

Annelies: Waar kom ik aan goed info over de technische realisatie van filmpjes (een specifiek handig programma?) Sluit aan bij vraag <-- links van mijn notitie

ANTWOORD LOTTE: Volgens mij heeft Jacqueline met nog iemand hier een mooie presentatie over gegeven op de volgende KEP-bijeenkomsten. Verder zijn standaardprogramma's op Windows of Mac

Antwoord Yteke: Veel archieven gebruiken Vimeo voor hun online video's. Binnen Vimeo heb je de mogelijkheid om zelf video's te maken. M.b.v. templates of from scratch.

al heel prettig. Wat goede tips staan op <https://computertotaal.nl/artikelen/apps-software/dit-zijn-de-beste-alternatieven-voor-movie-maker/>

Upload eerst een video of afbeeldingen en voeg dan audio toe. Je kunt ook bestaande video's aanpassen.

Hoe plak je interview (mp3) en historisch beeldmateriaal aan elkaar? En hoe maak je het interactief?

ANTWOORD LOTTE: Dit zijn twee vragen die niet gemakkelijk te beantwoorden zijn zonder meer informatie. Audio en beeld plakken is niet moeilijk. Het doen op een aansprekende manier wel. En wat voor interactie zou je willen? Hiervoor zijn denk ik meerdere adviesgesprekken nodig. Dat kan ik niet bieden helaas. Ik zou adviseren om te zoeken naar voorbeelden die je zelf goed vindt en die inspiratie te gebruiken.

Antwoord Yteke: Tip voor als je wilt voorkomen dat je mailbox van het werk overspoelt wordt met info van platformen die je gebruikt. En je steeds nieuwe wachtwoorden moet bedenken. Maak een nep account aan op gmail. En gebruik die alleen voor je werk. Maak ook 1 gebruikersnaam + wachtwoord aan dat je voor alle platformen gebruikt. Scheelt gedoe ;-)

Anneke: Hoe kan ik het 'koffertje van opa dat ik vond op zolder' inpassen in een digiles over stamboomonderzoek?

ANTWOORD LOTTE: Ik ken het voorbeeld niet helemaal, maar je zou misschien een key document kunnen gebruiken. En/of kinderen voor

de les vragen om aan hun ouders te vragen of zij nog een document hebben waar ze zelf mee aan de slag kunnen.

Thema 2 - antwoorden Lotte en Yteke

2. Hoe kan ik de voorbereiding van de les het beste aanpakken?

(Parveen) Als je leerkracht voorbereiding vraagt voor een digitale gastles, hoeveel tijd mag dit vragen? Het gaat om inlezen door de leerkracht + een werkvorm met de klas

ANTWOORD LOTTE: vraag jezelf ten eerste af in hoeverre voorbereiding nodig is. Kun je niet een les ontwerpen waarbij dit (vrijwel) niet nodig is? Vervolgens: ga er vanuit dat een leraar misschien nog 15 min iets zou willen doen, maar dat dat het wel is. En vraag hem/haar eerder om een actieve, specifieke rol te spelen (bv leerlingen de beurt geven, breakout groepjes indelen) dan inhoudelijk veel te doen. Daar help je jezelf ook mee.

Antwoord Yteke: Zo weinig mogelijk. En als je het wel wilt, biedt het dan zo overzichtelijk en eenvoudig mogelijk aan.

Docenten hebben weinig tijd voor dit soort extra dingen. Ze willen wel, maar willen gebruiksvriendelijk materiaal.

Thema 3 - antwoorden Lotte

3. Hoe betrek je leerlingen bij de les, zodat er echt goede interactie ontstaat?

(Kim & Anouk) Tips om leerlingen te betrekken bij de interactieve momenten

ANTWOORD LOTTE: Vraag eerst de leraar van tevoren wat hij/zij denkt dat 't beste werkt en of hij/zij leerlingen indien nodig de beurt kan geven. Daarnaast: verwacht niet te veel van ze.

Zorg dat ze het niet 'fout' kunnen doen en geef ze vertrouwen. Maar daag ze wel uit door zelf te laten doen en ontdekken. En vraag hun naam als dit niet in het scherm staat.

Herhaal de naam als je ze complimenteert. Doe dat iedere keer als ze een bijdrage leveren. Dan zullen ze maar wat graag willen meedoen.

Online discussie op gang brengen en begeleiden

Hoe leg je als digitale gastdocent contact met de klas? Bijvoorbeeld reacties leerlingen -> beurt geven (of is dat de rol van de docent?) (sophie)

Shahaila: Il bij hun voornamen noemen werkt goed voor een persoonlijke verbinding. Ik heb virtueel nog geen fijn alternatief gevonden. Graag suggesties. Verder sluit ik aan bij de device-vraag van Fatima.

Peter: Komt het niveau van het lesmateriaal overeen met de doelgroep? Welke rol geef je de docent?

Inspiratie: praktijkvoorbeelden van lesmateriaal dat aansluit bij het niveau van leerlingen
<https://www.den.nl/aan-de-slag/digitale-cultuureducatie/digitaal-erfgoed-in-onderwijs/2-verken-de-behoefte-van-het-onderwijs>

Ria: hoe voorkom je dat je te veel informatie in een digitale les gaat aanbieden? En je kunt een digitale les toch ook gewoon fysiek aanbieden? Of vergis ik mij daarin?

ANTWOORD LOTTE: Zie voor deel twee van je vraag het antwoord hier links. Wat betreft het niveau: maak bijvoorbeeld een klankbordgroep met leraren die je feedback geven

tijdens en na de ontwikkeling. En kijk af bij collega's waarvan je weet dat ze goed materiaal hebben gemaakt. Ook handig: bekijk eens wat lesboeken, die geven een goede indicatie.

ANTWOORD LOTTE: Ik begrijp uit je vraag dat je het hebt over een digiles (bv op LessonUp of een eigen PowerPoint). Test in dat geval je materiaal op buurkinderen, neefjes of nichtjes via Teams

of Zoom. Maak je een digiles die een leraar ook zelfstandig kan geven? Ga dan enkel observeren hoe het werkt in de klas. Ik heb dit soort tests vaak gedaan en zelf met 2-3 tests zie je meteen wat wel en niet werkt.

Fatima: De vorige sessie bestond uit vele uitstekende tips! Deze werken heel goed als alle leerlingen beschikken over een eigen device. Echter minder of niet, als alle leerlingen in een klas zitten én met z'n allen naar een digibord

kijken. Dan is interactie heel moeilijk. Ik heb dit gemerkt bij lesgeven op afstand waarbij ik vanuit huis les gaf en de leerlingen in de klas met een opvangdocent zaten (voor orde)

Ellen: Waar voldoet een goede onderzoeksvraag aan en waar een mysterydocument?

ANTWOORD LOTTE: Dit is ook een erg lastige situatie. Heel extreem: misschien moet je geen lessen geven als dit de situatie is. Geef aan de school aan wat jullie voorwaarden zijn om een echt goede les te geven. Wil je toch iets bieden? Overleg dan met de leraar of het bv mogelijk is om leerlingen dichterbij elkaar te zetten, of met een smartphone rond te lopen als een leerling een vraag heeft.

vragen hebt en je de moeilijkheidsgraad opbouwt). Maak je het te moeilijk, dan haken leerlingen ook af. Kijk of je vragen kunt maken waarbij leerlingen samen kunnen werken en ieder een onderdeel van de puzzel kunnen

moeilijkheidsgraad opbouwt). Maak je het te moeilijk, dan haken leerlingen ook af. Kijk of je vragen kunt maken waarbij leerlingen samen kunnen werken en ieder een onderdeel van de puzzel kunnen

uitzoeken om samen het verhaal te ontdekken. Je mysterydocument moet dus ook niet te complex zijn en zeker niet te talig! Is het een lastig handschrift? Zorg dan voor een transcriptie.

Thema 4 - antwoorden Lotte en Yteke

4. Wat is nu die 'belevingswereld'?

Rincke: wat voor historische foto (van een straatbeeld) ligt dicht bij de belevingswereld van een leerling? Wat moet er dan te zien zijn?

Antwoord Yteke: Start met herkenbaar (im)materieel erfgoed uit de omgeving van kinderen. Dus iets dat er nu nog is en ga daarmee terug naar het verleden.

Dit kan zijn in de stad, dorp, straat en wijk waar zij wonen, of die zij bezoeken. Zodat kinderen begrijpen hoe de wereld om hen heen is ontstaan.

Zorg ervoor dat kinderen antwoorden krijgen/geven op vragen die bij hen opkomen: wie, wat, welke, hoe, waar, wanneer, waarom, waarmee, waarvan, hoeveel?

ANTWOORD LOTTE:
Ten eerste zou ik zorgen voor een beeld dat erg herkenbaar is, waar ze dagelijks / wekelijks langskomen. Of waarmee je bv via Google Streetview kunt laten zien hoe de plek er nu uitziet.

Ten tweede moet het een foto van goede kwaliteit zijn. Is de foto bewogen of kun je de details niet goed zien vanwege de lage kwaliteit? Dan is het niet aansprekend. Het kan ook helpen als er mensen op te zien

zijn, dat maakt het levendiger. Je kunt de foto ook wat 'helpen' door er verrassende weetjes bij te vertellen.

Hoe kunnen we een les waarbij leerlingen op zoek moeten gaan naar informatie over verschillende Amsterdammers dichtbij hun eigen interesse en belevingswereld houden? Welke personen kies je dan?

ANTWOORD LOTTE:
Hier zijn meerdere opties voor. Kinderen van hun eigen leeftijd spreken erg aan, daar kunnen ze zich in verplaatsen (daarom is Anne Frank bv een dankbaar onderwerp). Verder helpt het als de persoon een

spannend / verrassend / ontroerend levensverhaal heeft. En bied als het kan meerdere perspectieven. Bijvoorbeeld: een rijke koopman en zijn werkster.

Antwoord Yteke: Sluit aan bij thema's uit het dagelijks leven van kinderen, zoals:
groot-klein;
veilig-angstig;
leven-dood; goed kwaad;
schuld-onschuld;
recht-onrecht;

liefde-geluk; haat-nijd. En bij bloeiperiodes in culturen: rijkdom-vakmanschap -macht-ambities-succes.

Sluit aan bij de 10 tijdvakken in de lesmethodes. Die zijn bekend voor de kids, omdat ze daar op school ook mee werken.

Bovendien heb je dan ook direct de noodzakelijke link met het curriculum, waardoor docenten jouw aanbod sneller zullen afnemen ;-)

Thema 5 - antwoorden Lotte en Yteke

5. Hoe pas je werkvormen goed toe en op welk moment?

**Caroline:
Wanneer pas
je welke
werkvorm toe.**

ANTWOORD LOTTE:
Dat is zo'n open vraag, daar kun je boeken over schrijven :). Wat is je doel? Wat is je doelgroep? Daar begint het mee. En sommige werkvormen passen beter bij het begin, midden of einde van een les.

Ik vind zelf dit werkvormenoverzicht van de Erasmusuniversiteit echt top.
<https://www.eur.nl/en/teacheur>. En natuurlijk het hoofdstuk 'Werkvormen' in mijn eigen publicatie ;).

<https://www.kennisnet.nl/app/uploads/kennisnet/digitale-leermiddelen-toetsen/documenten/kennisnet-publicatie-aantrekkelijk-digitaal-aanbod-maken-voor-het-onderwijs.pdf>

Jacob: welke actieve werkvormen kun je gebruiken bij het verwerken van opgedane kennis? Bijvoorbeeld een digitale quiz (via Kahoot), en ?

Jolanda: waar bestaat een goede afsluiting uit?

voor. Kahoot en Menti kunnen ook prima werken, maar veel scholen gebruiken Kahoot niet vanwege privacyredenen. Algemeen zou ik vooral ook kijken of je echt een quiz wilt doen, of leerlingen meer actief aan de

Algemeen zou ik vooral ook kijken of je echt een quiz wilt doen, of leerlingen meer actief aan de slag wilt zetten. Een discussie voeren kan meer 'verwerking' opleveren dan een quiz.

Antwoord Yteke:
Cultuuronderwijs bestaat uit 5 disciplines: beeldende kunst-drama-dans-muziek (= de kunsten) én erfgoed. Je zou de kids b.v. een kunstzinnige verwerking kunnen laten doen. Want dan

maken ze zich het lesmateriaal helemaal 'eigen' door er hun eigen ding van te maken. Zie hiervoor: de leerlijnen van de 5 disciplines op

<https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/kunst-cultuur/leerplankader-kunstzinnige-orientatie/leerlijnen/>

Thema 6 - antwoorden Lotte

6. Hoe zit het met het auteursrecht in mijn project?

Aimée: Voor één van onze projecten gebruiken we verhalen uit een kinderboek. Kunnen we die verhalen digitaliseren zodat de les digitaal te doen is, of zijn er restricties m.b.t. auteursrecht?

ANTWOORD LOTTE: Daarvoor zou ik het boek moeten zien, maar ik gok dat dit inderdaad niet mogelijk is. Je kunt wat handvatten vinden in de volgende publicaties:

<https://www.wikiwijs.nl/tips-ondersteuning/auteursrecht-de-kleine-letters-uitvergroot/>

<https://www.wikiwijs.nl/tips-ondersteuning/de-uitzonderingen-op-de-regels-voor-auteursrecht/>

<https://www.wikiwijs.nl/tips-ondersteuning/open-content-vrij-beschikbaar-werk-voor-in-je-lesmateriaal/>

<https://www.den.nl/actueel/artikelen/592/auteursrecht-en-het-onderwijs-feit-en-fictie-over-de-onderwijsexceptie>